

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 3. februarja 2022 *

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Pristojnost in izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah – Uredba (EU) št. 1215/2012 – Člen 7, točka 1(b), druga alineja – Posebna pristojnost v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji – Pojem ‚kraj izpolnitve zadevne obveznosti‘ – Pogodba o opravljanju storitev – Letalski prevoz – Let, za katerega je potrjena enotna rezervacija in sta ga z več posameznimi leti opravila dva različna letalska prevoznika – Uredba (ES) št. 261/2004 – Skupna pravila glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov – Člen 7 – Pravica do odškodnine – Zamuda pri prvem posameznem letu – Odškodninska tožba proti letalskemu prevozniku, ki je odgovoren za ta prvi posamezni let, pri sodišču v kraju prihoda tega leta“

V zadevi C-20/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landgericht Frankfurt am Main (deželno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija) z odločbo z dne 26. novembra 2020, ki je na Sodišče prispela 13. januarja 2021, v postopku

JW,

HD,

XS

proti

LOT Polish Airlines,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi S. Rodin, predsednik senata, J.-C. Bonichot, sodnik, in O. Spineanu-Matei (poročevalka), sodnica,

generalna pravobranilka: L. Medina,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: nemščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za XS, HD in JW J.-C. Woicke, Rechtsanwalt,
- za LOT Polish Airlines C. Hess, Rechtsanwältin,
- za Evropsko komisijo M. Heller in S. Noë, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 7, točka 1(b), druga alineja, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med tremi potniki, JW, HD in XS, ter letalsko družbo LOT Polish Airlines glede plačila odškodnine zaradi zamude leta.

Pravni okvir

Uredba št. 1215/2012

- 3 V uvodnih izjavah 15 in 16 Uredbe št. 1215/2012 je navedeno:
 - „(15) Pravila o pristojnosti bi morala biti čim bolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca. Pri tem bi morala taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta spora ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti, je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.
 - (16) Poleg stalnega prebivališča toženca bi morala obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki pripomore k pravilnemu delovanju pravosodja. Obstoj tesne povezave bi moral zagotoviti pravno varnost in preprečiti[...] možnost, da bi bil toženec tožen pred sodiščem države članice, katerega pristojnosti razumno ni bilo mogoče predvideti. [...]“
- 4 V oddelku 1 poglavja II te uredbe, naslovljenem „Splošne določbe“, je v členu 4(1) določeno:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

5 Člen 7 navedene uredbe, ki spada v oddelek 2 poglavja II te uredbe, naslovljen „Posebna pristojnost“, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

1. (a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti;
- (b) za namene te določbe in razen, če ni drugače dogovorjeno, je kraj izpolnitve zadevne obveznosti:

– v primeru prodaje blaga kraj v državi članici, kamor je bilo v skladu s pogodbo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno,

– v primeru opravljanja storitev kraj v državi članici, kjer so bile v skladu s pogodbo storitve opravljene ali bi morale biti opravljene;

[...]

[...]“

Uredba (ES) št. 261/2004

6 Člen 7 Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10), naslovljen „Pravica do odškodnine“, v odstavku 1 določa:

„Pri sklicevanju na ta člen potniki prejmejo odškodnino v višini:

(a) 250 [EUR] za lete do vključno 1500 kilometrov;

(b) 400 [EUR] za vse lete znotraj Skupnosti nad 1500 kilometrov in za vse druge lete med 1500 in 3500 kilometri;

(c) 600 [EUR] za lete, ki niso zajeti v točkah (a) ali (b).

Za določitev oddaljenosti, ki jo je treba upoštevati, se šteje zadnji kraj, na katerega bo potnik zaradi zavrnitve vkrcanja ali odpovedi leta prispel z zamudo glede na predvideni vozni red letov.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

7 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so pri letalski družbi Lufthansa AG na podlagi enotne rezervacije rezervirale let iz Varšave (Poljska) v Male (Maldivi) za 27. april 2019, z vmesnim prestopom v Frankfurtu na Majni (Nemčija).

- 8 Prvi posamezni let med Varšavo in Frankfurtom na Majni je opravila družba LOT Polish Airlines. Zaradi prepoznega vzleta so tožeče stranke iz postopka v glavni stvari v Frankfurtu na Majni pristale z zamudo in zamudile svoj povezovalni let za Male, ki ga je opravila družba Lufthansa. V svoj končni namembni kraj Male so prispele z več kot štiriurno zamudo.
- 9 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so na podlagi Uredbe št. 261/2004 pri Amtsgericht Frankfurt (okrajno sodišče v Frankfurtu, Nemčija) predlagale, naj to družbi LOT Polish Airlines naloži, da vsaki od njih plača odškodnino v znesku 600 EUR, ker razdalja med Varšavo in Malejem presega 3500 kilometrov, ter povrne njihove odvetniške stroške.
- 10 To sodišče je s sodbo z dne 29. aprila 2020 to tožbo zavrglo kot nedopustno, ker glede na določbe Uredbe št. 1215/2012, kot jih razlaga Sodišče, ni bilo pristojno za odločanje o sporu, saj niti kraj odhoda niti kraj prihoda letala, ki sta določena z zadevno prevozno pogodbo, ne ležita na območju njegove sodne pristojnosti.
- 11 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so zoper to sodbo vložile pritožbo pri predložitvenem sodišču, Landgericht Frankfurt am Main (deželno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija). Po njihovem mnenju mednarodna pristojnost prvostopenjskega sodišča lahko izhaja iz člena 7, točka 1(b), Uredbe št. 1215/2012. Okoliščina, da sta Varšava in Male kraja izpolnitve obveznosti, ki izhaja iz navedene prevozne pogodbe, naj ne bi izključevala možnosti obstoja drugih krajev, ki jih je prav tako mogoče opredeliti kot kraje izpolnitve te obveznosti v smislu te določbe.
- 12 Predložitveno sodišče meni, da bi bilo Amtsgericht Frankfurt (okrajno sodišče v Frankfurtu) na podlagi člena 7, točka 1(b), Uredbe št. 1215/2012 mednarodno pristojno za rešitev spora, o katerem odloča, le, če bi bilo mogoče kraj prihoda prvega zadevnega posameznega leta, in sicer Frankfurt na Majni, opredeliti kot „kraj izpolnitve“ obveznosti, ki izhaja iz zadevne prevozne pogodbe.
- 13 V teh okoliščinah je Landgericht Frankfurt am Main (deželno sodišče v Frankfurtu na Majni) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 7, točka 1(b), Uredbe [št. 1215/2012] razlagati tako, da je v primeru leta, za katerega je za celotno pot potrjena enotna rezervacija in je razdeljen na dva ali več posameznih letov, kraj izpolnitve v smislu te določbe lahko tudi kraj prihoda prvega posameznega leta, kadar prevoz na teh posameznih letih opravita dva različna letalska prevoznika in je odškodninska tožba na podlagi Uredbe [št. 261/2004] vložena zaradi zamude pri prvem posameznem letu, in sicer zoper dejanskega letalskega prevoznika, ki je opravil ta prvi posamezni let?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7, točka 1(b), druga alineja, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da je lahko pri letu, za katerega je za celotno pot potrjena enotna rezervacija in ki je razdeljen na dva ali več posameznih letov, ki jih opravijo različni letalski prevozniki, če je bila odškodninska tožba na podlagi Uredbe št. 261/2004 vložena zaradi zamude, ki je nastala zaradi prepoznega vzleta pri prvem posameznem letu, in sicer zoper letalskega prevoznika, ki je odgovoren za izvedbo tega prvega posameznega leta, kraj prihoda zadnjeavedenega leta mogoče opredeliti kot „kraj izpolnitve“ v smislu te določbe.

- 15 Najprej je treba pojasniti, da je tožba iz postopka v glavni stvari zajeta s pojmom „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1(a), Uredbe št. 1215/2012. Sodišče je namreč v zvezi z razlago člena 5, točka 1(a), Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42), ki jo je mogoče prenesti na enakovredne določbe iz člena 7, točka 1(a), Uredbe št. 1215/2012, presodilo, da pojem „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ zajema odškodninski zahtevek letalskih potnikov zaradi velike zamude povezovalnega leta, ki se na podlagi Uredbe št. 261/2004 vloži zoper dejanskega letalskega prevoznika, ki ni pogodbeni stranka zadevnega potnika (sodba z dne 7. marca 2018, *flightright in drugi*, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 65), za kar gre v obravnavanem primeru družbe LOT Polish Airlines.
- 16 V skladu s členom 7, točka 1(a), Uredbe št. 1215/2012 je lahko v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji oseba s stalnim prebivališčem v državi članici tožena v drugi državi članici pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti. Za uporabo te določbe člen 7, točka 1(b), druga alineja, te uredbe določa, da je v primeru opravljanja storitev ta kraj – razen če ni drugače dogovorjeno – kraj v državi članici, v katerem so bile v skladu s pogodbo storitve opravljene ali bi morale biti opravljene.
- 17 Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba, če gre za opravljanje storitev v več krajih v različnih državah članicah, načeloma kot „kraj izpolnitve“ razumeti kraj, ki zagotavlja najtesnejšo navezno okoliščino med zadevno pogodbo in pristojnim sodiščem, kar je praviloma kraj, v katerem je bil opravljen glavni del storitev. Ta zadnjenavedeni kraj je treba, kolikor je to mogoče, opredeliti na podlagi določil same pogodbe (sodba z dne 7. marca 2018, *flightright in drugi*, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 67 in navedena sodna praksa).
- 18 Sodišče je v zvezi z neposrednim letom, ki ga med dvema državama članicama opravi letalska družba, ki je pogodbeni stranka zadevnega potnika, razsodilo, da je treba za kraj odhoda in kraj prihoda letala enako šteti, da gre za kraja, v katerih so bile opravljene glavne storitve, ki so predmet pogodbe o letalskem prevozu, tako da je sodišče, ki je na podlagi člena 7, točka 1(b), druga alineja, Uredbe št. 1215/2012 pristojno za odločanje o odškodninski tožbi na podlagi te prevozne pogodbe in Uredbe št. 261/2004, po izbiri tožeče stranke tisto sodišče, v pristojnosti katerega je kraj odhoda ali kraj prihoda letala, kot sta dogovorjena v navedeni pogodbi (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2009, *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, točki 43 in 47).
- 19 Kot dopolnitev te sodne prakse v zvezi s povezovalnim letom, za katerega je za celotno pot potrjena enotna rezervacija in ki je razdeljen na več posameznih letov, ki jih opravi dva različna letalska prevoznika, je Sodišče prav tako razsodilo, da je „kraj izpolnitve“ v smislu te določbe lahko tako kraj odhoda prvega posameznega leta (sklep z dne 13. februarja 2020, *flightright*, C-606/19, EU:C:2020:101, točka 36) kot tudi namembni kraj zadnjega posameznega leta (sodba z dne 7. marca 2018, *flightright in drugi*, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 73), in to ne glede na vprašanje, ali je odškodninska tožba, vložena na podlagi Uredbe št. 261/2004, usmerjena zoper dejanskega letalskega prevoznika, ki opravi zadevni posamezni let, ali zoper pogodbeno stranko zadevnega potnika, ki ni prevoznik.
- 20 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da je bila odškodninska tožba vložena zgolj zaradi prepoznega vzleta v kraju odhoda prvega posameznega leta, na katerega se je nanašala pogodba o letalskem prevozu iz postopka v glavni stvari. Ta kraj ustreza enemu od krajev,

v katerih so bile opravljene glavne storitve, ki so predmet te pogodbe, in zato zagotavlja tesno navezno okoliščino, ki se zahteva na podlagi pravil o posebni pristojnosti iz člena 7, točka 1, Uredbe št. 1215/2012, med navedeno pogodbo in sodiščem, v pristojnosti katerega je ta kraj.

- 21 Vendar se predložitveno sodišče sprašuje, ali bi kraj pristanka tega prvega posameznega leta lahko upravičil njegovo pristojnost na podlagi člena 7, točka 1(b), druga alineja, Uredbe št. 1215/2012.
- 22 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je – kot je bilo opozorjeno v točki 17 te sodbe, če gre za opravljanje storitev v več krajih v različnih državah članicah – kraj, ki zagotavlja najtesnejšo navezno okoliščino med zadevno pogodbo in pristojnim sodiščem, zlasti tisti kraj, v katerem mora biti na podlagi te pogodbe opravljen glavni del storitev (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, točka 38).
- 23 Iz te sodne prakse, predvsem pa iz uporabe izraza „zlasti“, izhaja, da kraja, v katerih so bile opravljene glavne storitve, in sicer tako kraj odhoda leta kot tudi končni namembni kraj leta, le primeroma ponazarjata, s katerimi kraji bi lahko obstajala takšna navezna okoliščina. Ni namreč mogoče takoj izključiti, da lahko ob upoštevanju posebnih pogojev pogodbe o letalskem prevozu druge storitve, kot so tiste, ki se opravijo v začetnem kraju odhoda in v končnem namembnem kraju leta, odvisno od primera, upravičijo pristojnost sodišč, ki niso tista, v pristojnosti katerih so ti kraji, in sicer sodišč kraja postanka, za odločanje o odškodninski tožbi, vloženi na podlagi Uredbe št. 261/2004.
- 24 V obravnavanem primeru predložitveno sodišče ne navaja elementov pogodbe, ki bi z vidika načela procesne ekonomije lahko utemeljili obstoj dovolj tesne povezave med dejanskim stanjem v sporu o glavni stvari in njegovo pristojnostjo. Ob neobstoju takih pojasnil je lahko „kraj izpolnitve“ v smislu člena 7, točka 1(b), druga alineja, Uredbe št. 1215/2012, torej kraj odhoda prvega posameznega leta, kot eden od krajev, v katerih so bile opravljene glavne storitve, ki so predmet pogodbe o letalskem prevozu iz postopka v glavni stvari.
- 25 Ta ugotovitev je skladna s ciljema tesne povezave in učinkovitega izvajanja sodne oblasti iz uvodne izjave 16 Uredbe št. 1215/2012, saj je Sodišče že razsodilo, da v primeru povezovalnega leta, za katerega je za celotno pot potrjena enotna rezervacija in ki je razdeljen na več posameznih letov, kraj odhoda prvega posameznega leta zagotavlja tesno navezno okoliščino, ki se zahteva na podlagi pravil o posebni pristojnosti iz člena 7, točka 1, Uredbe št. 1215/2012, med pogodbo o letalskem prevozu in pristojnim sodiščem (glej v tem smislu sklep z dne 13. februarja 2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, točka 31).
- 26 Prav tako je navedena ugotovitev skladna z načelom predvidljivosti pravil o pristojnosti iz Uredbe št. 1215/2012, saj tako tožeči kot toženi stranki omogoča, da določita sodišča kraja odhoda prvega posameznega leta, kot je določen v pogodbi o letalskem prevozu, kot sodišča, pri katerih je mogoče vložiti odškodninsko tožbo na podlagi Uredbe št. 261/2004.
- 27 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7, točka 1(b), druga alineja, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da pri letu, za katerega je za celotno pot potrjena enotna rezervacija in ki je razdeljen na dva ali več posameznih letov, ki jih opravijo različni letalski prevozniki, če je bila odškodninska tožba na podlagi Uredbe št. 261/2004 vložena zgolj zaradi zamude, ki je nastala zaradi prepoznega vzleta pri prvem posameznem letu, in sicer zoper letalskega prevoznika, ki je odgovoren za izvedbo tega prvega posameznega leta, kraja prihoda zadnjenavedenega leta ni mogoče opredeliti kot „kraj izpolnitve“ v smislu te določbe.

Stroški

- 28 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

Člen 7, točka 1(b), druga alineja, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da pri letu, za katerega je za celotno pot potrjena enotna rezervacija in ki je razdeljen na dva ali več posameznih letov, ki jih opravijo različni letalski prevozniki, če je bila odškodninska tožba na podlagi Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 vložena zgolj zaradi zamude, ki je nastala zaradi prepoznega vzleta pri prvem posameznem letu, in sicer zoper letalskega prevoznika, ki je odgovoren za izvedbo tega prvega posameznega leta, kraja prihoda zadnjenavedenega leta ni mogoče opredeliti kot „kraj izpolnitve“ v smislu te določbe.

Podpisi